

harcolunk a munka frontján és megosztunk velük jót és rosszat egykép. A mi hazánk itt van ezen a földön és nem másutt, nem a népek ezeréves szentistváni börtönében, hanem — és erre büszkéknek kell lenniünk — Jugoszláviában. Abban a Jugoszláviában, ahol először kelt föl, az addigi uraitól és vezetőitől gyáván cserben hagyott és elárult nép, hogy a dolgozók pártjának, a Kommunista Pártnak és Jugoszlávia legnagyobb fiának, Titó marsallnak vezetése alatt pusztá kézzel szembeszálljon betolakodó vandálokkal, hogy négy és fél éves véres háború után a dicsőséges Vörös Hadsereg segítségével fölszabadítsa az országot.

A mi hazánk Jugoszlávia, a Demokratikus, Jugoszláv Népköztársaság. A november 29.-én összeült Alkotmányozó Nemzetgyűlés hazánk államéletének új alapokra való helyezését jelenti. *Legyőztük* úgy kül- mint belföldi ellenségeinket. A választások bebizonyították, hogy hazánk népei *meggyőződtek* a Népfront munkájának helyességéről és *mindenben* elfogadták annak programját. Most az építés, a siker-s újjáépítés *megszervezése és végrehajtása* egyedi föladatunk.

És amilyen mértékben vesszük ki részünk az országépítő munkából, olyanná válik életünk. A mehezségek — mondotta Sztálin — csak arra valók, hogy legyőzzük és áthidaljuk őket. Mienk a jelen és mienk a jövő. A mienk itt minden: A föld, a gyárak, az erdők, a bányák, a vasutak. És a *kiharcolt* szabadság biztosítja, hogy a munkából fakadó jólét nem lesz a kiváltságos kizsákmányolók birtoka, hanem azoké, akik azt verejtékükkel létrehozzák. *Az egész népé!*

1945. november 29.

♦♦♦♦♦♦♦♦

FIGYELŐ

TOLSZTOJ ÉS AZ OROSZ IRODALOM

Irta : Lenin

November 20-án múlt 35 éve Tolsztoj tragikus halálának. Ebből az alkalomból hozzuk Lenjin 1908-ban írt alábbi cikkét.

Hogy a nagy művész nevét összekötjük a forradalommal, azzal a forradalommal, melyet szemmeláthatóan nem értett meg, amelytől elfordult, az első pillanatra különösnek és erőltetettnek tűnhet föl. Nevezhetjük-e tükrörnek, ha nem tükrözi hűen a jelenségeket? De a mi forradalmunk nagyon bonyolult. Közvetlen végrehajtói és szereplői között sokan vannak, akik szintén nem értették meg mi történik, és ugyanugy eltávolodtak az események folyamata által elébük állított való történelmi föladatoktól. Ha pedig valóban igaz, művésszel van dolgunk, akkor műveiben mégis visszatükrözik a forradalom néhány lényeges vonása.

A nyilvános orosz sajtó a legkevesebbet foglalkozik művei elemzésével, a forradalom jellegének és hajtóerejeinek szemszögéből, annak ellenére, hogy nyolcvanadik születésnapja alkalmából tele van írásokkal Tolsztojról. Az egész sajtó undorító a maga kétféle — hivatalos és szabadelvű — képmutatásával. Az első a fizetett tolnokok durva képmutatása, kik még tegnap azt a parancsot kapták, hogy támadják Tolsztojt, ma pedig

hogy hazafiasságot keljenek föl benne és igyekezzenek Európa szemében legalább az illem szabályait megőrizni. Hogy ezek a tollnokokcskák ezt pénzért csinálják, azt mindenki tudja és ők senkit sem csaphatnak be. Ennél sokkal tökéletesebb, veszedelmesebb és károsabb a szabadelvű képmutatás. Ha a kadet!) »Reccs«²⁾ krákogóit hallgatjuk, Tolsztoj iránt érzett rokonszenvünk a legteljesebb és legforróbb. Valójában kiszámított szaválások és cifra szólamok a »nagy istenkeresőről« a legtisztább álszenteskedés, mert az orosz szabadelvű nem hisz sem Tolsztoj istenében és nem egyezik Tolsztojjal a társadalmi rend bírálatában. Csak azért dörgölődzik a népszerű névhez, hogy így talán megduzzaszthatja politikai tőkét. Hogy így az általános nemzeti ellenzék vezérének szerepét játszassa. Ebben a szerepében megkísérli hosszú szólamok horda-bandázásával elfojtani a feltörő kérdésekre a világos és tiszta feleletet: »Mi vártotta ki a tolsztojanizmus ellentmondásait és az forradalmunk mely hiányait, gyöngeségeit fejezi ki?

Tolsztoj iskolájának tanításaiban, Tolsztoj műveiben és fölfogásában az ellentmondások valóban föltűnnek. Egyik oldalon áll a nemcsak az orosz élet hasonlíthatatlanul hű képeit festő, de viágirodalmi remekeket is alkotó, lángész, művész. A másikon a nagybirtokos és a vallásos megszállott. Egyrészt — rendkívüli erős, közvetlen és szinte tiltakozás a társadalmi hazugságok és álszenteskedés ellen — másrészt a »tolsztojanus«, egy rongyos nyafogó, akit orosz értelmiséginek neveznek, aki melleit verve kijátlja világát: »En rossz vagyok, semmirekellő, de erkölcsi tökéletesséssel foglalkozom: nem észem többé húst, csak sült rizs a tápálékom«.

A tőkés kizsákmányolás környékén ostromozása, a kormányzat erőszakoskodásainak, a bírósági komédiáknak és az állami vezetésnek leálczázása: a gazdaság és a civilizáció vívmányainak növekedése és az elszegényedés, a dolgozó tömegek nyomorba jutása és elvadásása között fönnálló ellentét szakadékának kíméletlen föltárása egyrészt — másrészt az esztelen parancs »ne állj ellent a rossznak. Egyrészt a legjózanabbi realizmus, az összes álarcok kíméletlen leálczázása, másrészt a legundorítóbb dolgoknak prédikálása, hogy a hivatalos papok helyett erkölcsös meggyőződésből való papok kerüljenek.

Valóban:

Nyomorult vagy, de dús is

Hatalmas vagy és tehetetlen.

Anyánk Oroszország!

Magától értetődik, hogy az ilyen ellentmondásokkal Tolsztoj egyáltalán nem érthette meg sem a munkás mozgalmat, sem annak szerepét a szocializmusért való harcban, sem az orosz forradalmat. De Tolsztoj tanításainak belső ellentmondásai nem véletlenek, hanem az utolsó három évtized orosz élete ellentmondó föltételeinek kifejezései. A jobbágyágtól alig, hogy fölszabadult pátriárhális orosz falut a tőke és társai kénye-kedvére kiszolgáltatták. A paraszt-gazdaság és élet évszázadokon át fönnállott öreg alapjai hihetetlen gyorsasággal kezdtek eltűnedezni. És Tolsztoj fölfogásának ellentmondásait nemcsak a korszerű munkásmozgalom és szocializmus szemszögéből kell fölmernünk (az ilyen fölbecsülés természetesen szükséges, de égtelen), hanem a pátriárhális orosz falu szűke tiltakozás szemszögéből is, melyet a tőkés rendszer betörése, a tömegek föndnélkülivé válása váltott ki. Tolsztoj nevetéses, az emberiség megmentésére új recepteket föltaláló apostoli szerepében — és éppen ezért nevetésesek a tanításának éppen ezt a leg-

gyengébb oldalát dogmává változtatni akaró orosz és idegen nemzeti-ségtől tolsztojánusok. Tolsztoj óriási nagysága az, hogy fölcsofolja a polgári forradalom előtti orosz parasztság eszméit és hangulatait. Tolsztoj eredeti, mert működésének összesége — bár egészében káros — kifejezi forradalmunk különlegességét, mint parasztpolgári forradalomét. Ebből a szemzőgből tekintve Tolsztoj fölfogásainak elvetnondású valójában parasztságunk forradalmunkban vitt történelmi aktivitásának ellen-tétes föltételeit tükrözik. Az évszázados hűbéri elnyomatás és a fölszabadítást követő rohamos elszegényedés végtelen gyűlöletet, elkéseredést és mindenre való elzántságot teremtettek. Mint vörös fonál vorul végig forradalmunkban a parasztság minden történelmi lépésén a törekvés, hogy a hivatalos egyházat, a földesurakat, a földesúri kormányt lerombolják és a rendőrségi osztályállam helyére szabad és egyenlő a kisparasztok egyesülését helyezték. És kétségen kívül áll, hogy Tolsztoj írása inkább ennek a paraszti törekvésnek felel meg, mint az élvont »keresztény anarchizmusnak«, ahogy egyesek fölfogásai »rendszerét« nevezik.

Másrészt a közösségi formákra törekvő parasztság nagyon is öntudatlanul, patriárkálisan viselkedik a kérdésekkel szemben: milyen is legyen ez az új közösség, hogyan kell harcolni érte; kik legyenek vezetői milyen a viszony a paraszti forradalom érdekei és a polgárság és polgári értelmiség között; mért szükséges a földesuri birtokok megszüntetése? Az egész múltja arra tanította, hogy gyűlölje az urat és a hivatalnokot, de nem tanította meg arra, hogy keresnie a fenti kérdésekre a feleletet. Forradalmunkban a parasztság kisebb része valóban harcolt és némileg szervezkedett is a célból. Azonban csak igen kis hányad ragadott fegyvert, hogy kürtse ellenségeit — a cárizmus szolgáit és a földesurak védelmezőit. A parasztság nagyobbik része sínt, imádkozott, bölcselkedett és képeződött. Kérvényeket írkáltak és teljesen Tolsztoj szellemében »megbizottakat« küldözgettek. És mint az ilyen esetekben lenni szokott, Tolsztoj tartózkodása a politikától, érdektelensége a politika iránt azt eredményezték, hogy csak a kisebbség volt az öntudatos, forradalmi proletáriátus oldalán, míg a többség a polgári osztály azon elvnlküli oklevél lakójainak áldozata lett, akik kadét elnevezés alatt a dolgozók gyűléseiről (Sztolipin³⁾ előszobájába szabadgáltak, kéregettek, alkudoztak, fáradoztak, ígérgettek, hogy segítenek, — míg csizmaszárral ki nem dobták őket.

Vegyük az 1905—6-os katonalázadásokat. Forradalmunk ezen harcsoainak társadalmi összetétele a proletáriátus és a parasztság között van. A proletár elemi kisebbsége okozza, hogy a katonai mozgalom nem mutatja meg közelről sem azt az összorosoz tömörséget, azt a pártöntudatot, amelyet a proletáriátusnál láttunk, mely mintha egyszerre teljes egészében szociáldemokratává⁴⁾ vált volna. Másrészt semmi sem tévesebb annál a fölfogásnál, hogy a katonai fölkelések sikertelenségének a tisztikar soraiból való oka a vezetők hiánya. Ellenkezőleg a forradalom óriási haladása a »Népakarati⁵⁾ ideje óta, éppen abban nyilvánult meg, hogy a »szürke barmok« fegyvert fogtak föllebvalóikra. Ez az önállóság elképesztette a szabadelvű földesurakat és tiszteket. A katona rokonszenvezett a parasztsók ügyével, szemei fölcillantak, ha azt a szót hallotta, hogy föld. A hatalom többször volt a katonák kezében, de ezt majdnem sehol sem használták ki. A katonák ingadoztak, miután megölték néhány gyűlölt föllebvalójukat, néhány nap, vagy néhány óra múlva a többieket kieresztették a fogdából és tárgyalásokba kezdtek. Ezt követte teljesen Tol-

sztój szellemében a vesszőfutás, vagy kivégzések és újból a régi járom. To'lsztoj kifejezte a túrtűzhetetlen gyűlöletet, a jobb felé való éretlen törekvést, a múlttól való megváltás kívánságát és — az éretlen álmodozást, a politikai iskolzatlanságot és forradalmi puhaságot. Történelme-gazdasági föltételek egyképp magyarázzák meg a tömegek forradalmi harca kitörésének elkerülhetetlenségét és a harchoz való készületlenséget. A to'lsztoji »ne álljunk ellent a rossznak« komoly oka volt a forradalmi megmozdulás vereségének.

Az mondják, hogy a megvert hadseregek jól tanulnak. Természetesen a forradalmi osztályok összehasonlítása egy hadsereggel csak igen korlátolt értelemben állja meg helyét. A tőkés rendszer fejlődése óráról-órára váltatja és kiélesíti azokat a föltételeket, amelyek a hűbéri-földesura és kormányuk iránt érzett gyűlöletben összeforrott parasztságot a demokratikus forradalmi harcra hajtották. Magában a parasztságban az árucserre térhódítása, a piac és pénz uralma egyre jobban háttérbe szorítják a pátriárhális hagyományokat és világnézetet. De a forradalom első éveinek és a tömeges forradalmi harc első vereségeinek egyik vívmánya kétségtelen: a tömegek előző lanyhasága és puhasága halálos ítéletet kapott. A határvonalak határozottabbá váltak.

Az osztály és a párt elhatárolódtak. Sztolipin leckéinek kalapácsa alatt a forradalmi szociál-demokraták fáradhatatlan és következetes agitációja következtében nem csak a szocialista proletáriátus, hanem a parasztság demokratikus tömegei is egyre több olyan megedzett harcost adnak, akik egyre kevésbé lesznek alkalmasok, hogy a mi történelmi hibánkba — a to'lsztojánusságba essenek.

¹⁾ Kadet az Alkotmányos-demokrata elnevezésű orosz reakciós polgári politikai párt rövidítése. Oroszul: Konztitucionálni demokráta.

²⁾ »Reps« magyarul: szó a kadet párt lapja.

³⁾ Sztolipin, orosz politikus, az 1905-ös forradalomban a cári kormány hírhedt véreskezű belügyminisztere.

⁴⁾ 1905-ben az oroszországi forradalmi párt neve: Orosz Szociáldemokrata Munkáspárt volt (Oroszul: R. S. D. R. P. A bolsevik elnevezés a Lenin vezetése alatt álló forradalmi szárny csak később lett közhasz-nálattu.

A DOLGOZÓ NŐK POLITIKAI SZERVEZETE

Irta: Damjanov Sárka

Bár a nőmozgalom megindulása a francia forradalomig nyúlik vissza, modern értelemben vett mozgalomról csak századunk első éveitől beszélhetünk. A mozgalomban eleinte bizony sok volt a kezdeti hiba és túlkapás s emiatt, de tisztán magáért az elvért is sok ellenség akadt. Különösen az angol suffragettek harcos módszerei szolgáltattak állandó témát a vicclapoknak. A tizes években egy tekintélyes magyar újságíró ezeket írta:

Jónak, műveltnék és okosnak kell lenni az asszonyt, semmi egyébnek. Ez az igazi női kérdés. Az egyenjogúság, minőt megvadult feministák hirdetnek esztelenség, aminek akkor fogunk behódolni, ha a természet előbb megteszi a magáét s megszünteti a különbségeket férfi és asszony között. Ha a világ szépnek fog találni egy kipódort bajuszú hölgyet és egy diszkont hangú embert, akkor én is követelni fogom a nők szervezeti jogát. Addig megmaradok fenti ideálom mellett.»